

Po žalbama zainteresovanih Drž. Svet ništo je odločil. Gl. Kontrola stoji na gladištu; da je 15 % uvečane plate sastavni deo penzije. I kada prof. sa 30 i učitelj sa 32 godine imadu prava na punu penziju onda oni imaju prava i na ovaj sastavni deo penzije 15 % uvečane plate.

Na osnovu ovoga rešenja svi profesori i učitelji dobivali su punu penziju sa ovih 15 %.

U zakonu o budž. dvanaest. za avg. — novembar t. g. u članu 50. dato je tumačenje čl. 31. da 15 % mogu imati kao sastav. deo penzije samo oni držav. činovnici koji imaju 35. efekt. godina službe.

Ovo se ne odnosi na službenike držav. saobraćajnih ustanova koji imaju 26 odnosno 32 god. takve efekt. službe i na oficire i vojne službenike.

Kad po specijal. zakonu prof. i učitelji dobijaju punu penziju sa 30 i 32 god. bilo bi nepravda sporiti im pravo na 15 % sa 30 i 32 god. službe na punu penziju po specijal. zakonu. Zato Izvršni Odbor Ud. Jugosl. Učitelstva moli Gospodina Ministra da se u nov zakon o budž. dvanaestinama unese član koji bi glasio:

„Profesori i učitelji sa 30 i 32 god. efekt. službe za punu penziju imaju pravo i na 15 % najvišeg stepena godišnje osnovne plate. Ovo važi za sve penzionisane kojima je do sada osporavano pravo (prema čl. 50. zak. o budž. dvanaestinama za avg. — novem. 1925. g.)“

Solsko nadzorstvo.

Rezolucija o školskom nadzoru nad osnovnim školama:

1. Skupština je mišljenja, da treba zadržati oba u projektu predviđena nadzora nad osnovnim školama t. j. sreski i oblasni školski nadzor.

2. Da sreski školski nadzor bude više instruktivan, — didaktički. Za obavljanje administr. poslova, da mu se stavi na raspoloženje pomoćno osoblje — po mogućstvu iz učiteljskog reda.

3. Da oblasni šk. nadzornici budu spona između sreskih škola, nadzornika i oblasnih samoupravljanih vlasti i da vrše stručan nadzor nad radom sreskih nadzornika i škola, odbora. Osim toga njihova briga mora biti posvećena podizanju i obezbeđenju materijalne strane narodnih škola u smislu odredaba pojedinih zakonskih propisa.

4. I sreski i oblasni školski nadzornici da se uzimaju iz učiteljskog reda. Za nadzornike mogu biti postavljeni učitelji sa jakim kvalifikacijama i istaknutijim prosvetnim i vaspitnim radom u školi i van nje.

5. Položaj školskih nadzornika da bude stalan. Bez svoga pristanka oni se ne mogu razrešiti od dužnosti najmanje za 5 godina, niti se mogu bez svoje molbe premeštati.

6. Škol. nadzornici, sreski i oblasni, kadgod putuju po službenom poslu i radi obilaska i pregleda škola, imaju prava na naknadu putnog troška po propisanu uredbi o naknadi putnih i selidbenih troškova, koje vredi i za ostale činovnike.

7. Pored toga svakom nadzorniku treba odrediti i jedan stalan funkcionalni dodatak tako da sreski nadzornici dobijaju po 1000 Din a oblasni 1200 Din mesečno.

Materijalne zahteve.

1. Da se učiteljima isplati razlika u plati i primadnostima na koje po činovničkom zakonu od 31. jula imaju pravo, i to za vreme od 1. okt. 1923. god. do kraja aprila 1924. godine, jer je to država dužna da učini po jednom pozitivnom zakonu.

2. Da se penzionisanim učiteljima-cama u Slovenačkoj penzije u krunama preobrate u penzije u dinarima ili pari.

To je jedna očigledna nepravda, što to još do sad nije učinjeno.

3. Da se svima udatim učiteljicama izdaje potpuni licni dodatak na skupoću.

4. Da se prilikom penzionisanja isplaćuju dotičnim učiteljima-cama aktivne primadnosti, dok im se ne reguliše penzija, a eventualna razlika da im se posle naknadno obračuna.

5. Da se prestane sa sabiranjem priloga među školskom mladeži za različite svrhe. To da se jedino odobri na Vidov-dan i na dan narod. prosvetivanja.

6. Da se zvanična procedura kod rešavanja molba za prevođenje u viši stepen — višu grupu, kao i za dobijanje 15 % povišice od osnovne i položajne plate i 10 % redovnih primadnosti uproštri tako, da se uz molbu pošalje samo izveštaj, kao kod nastavnika iz srednje nastave, bez ikakvih dokumenata.

7. Da se nastavnicima u težim mestima za službovanje, sa manje povoljnim ekonom. prilikama, naročito pored granica daju i specijalan ili veći dodaci na skupoću — kao što je i prede bilo.

8. Da se mesta: Kastav, Ljubljana, Zagreb i Split stave u I. red mesne skupoće.

9. Da se učitelji ne premeštaju na zahtev pojedinih političkih lica, mimo i jasnih zakonskih odredaba, jer to nepovoljno utiče na učitelje i prosvetni rad uopšte.

10. Da se uredi pitanje o primadnostima učitelja koji vrše Višu Pedag. Školu i polože diplomski ispit.

11. Da g. Min. Prosvete učini potrebne korake kod Min. Unutrašnjih Dela, da organi nižih upravnih vlasti, u ophodjenju i odnosima sa učiteljima svoje ponašanje i postupke podese tako, da to ne ide na uštrb ugleda prosvetnih radnika. Ima primera, da su zbog postupaka pojedinih policijskih organa nastavnici bili prinudeni napustiti svoja mesta službovanja, i to u krajevima, gde su škola i učitelj danas najpotrebniji.

12. Da se disciplinski postupak protiv učitelja — dok ne stupi u život novi zakon o narod. školama, vodi analogo čl. 170. zakona o činovnicima.

Za upokojence.

Da se prizna pravo na popust od 50 % na svima državnim železnicama i ostalim saobraćajnim sredstvima sa neograničenim brojem putovanja i članovima porodića državnih činovnika, penzionerima, kao i članovima njihovih porodica.

Selitveni troški ob raspisu.

Na osnovu Rešenja Min. Finansije odnosno General. Direkcije Držav. Računovodstva DRBr. 111.061 od 14. avg. 1921. godine učitelji su dosad imali pravo na naknadu selidbenih troškova iz državne kase i kad se premeštaju na osnovu konkursa (stečaja) po čl. 35. iz mesta u mesto.

Po saznanju u Ministarstvu Finansija izražuje se nova Uredba o putnim i selidbenim troškovima i dnevnicaama državnih činovnika, koja će se uskoro podneti Finansijskom Odboru Nar. Skupštine.

Novom Uredbom menja se i čl. 33. tač. v. Uredbe DRBr. 96.000 od 1920. god. tako, da se više ne priznaje pravo učiteljima na naknadu putnih selidbenih troškova u slučajevima premeštaja po stečaju.

Izvršni Odbor Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva moli Gospodina Ministra da se izvoli zauzet kod G. Min. Finansija i Finansijskog Odb. Nar. Skupštine, da se ovo stečeno pravo ne ukida učiteljima već da gornje rešenje General. Direkcije ostane i dalje u sili.

21. X. 1925. Beograd.

Udruženje Jugoslovenskog Učiteljstva.

Sekretar: Predsednik:
Jov. Miljević. Pet. Vuksanović.

akademijah in na zavodih za izobrazbu učiteljic v domačih naukih. Obe ti ustanovi more organizirati samo država. Študij na njih je brezplačen. — Spadata naravnost v kompetenco ministrstva

Splošne vesti.

— **Seja širjega sosveia.** V 2. seji ožjega sosveta dne 28. novembra je bilo sklenjeno, da se vrši dne 29. decembra seja širjega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. Ker pa je dobilo vodstvo med tem poročilo, da se bo takrat najbrž vršila seja širjega glavnega odbora UJU v Beogradu, bomo morali preložiti našo seja najbrže na januar. Točnega obvesila pričakujemo v kratkem in upamo, da bomo mogli poročati natančno že v prihodnji številki.

— **»Slovenec«** piše: »Ob Prešernovi 125-letnici... ne prinaša oficijalno glasilo liberalnega učiteljstva — Učiteljski Tovariš — ni i vrstice o Prešernu. Po pravici toži »Narod« da liberalna inteligenca Prešerna zanemarija.« — »Slovenčev« klasik naj kar molči o zanemarjanju Prešerna, ker sigurno ga tudi on ne bi omenil, ako bi mu to ne prišlo za avtonomišne svrhe. Blatič Prešerna mi nismo nikdar, dasi ima »Učit. Tov.« 65 le. Pri tej priliki naj spomnimo klerikalne kulturne moraliste na »Pozabljeno 50-letnico« — dr. Kreka, ki ga pa danes v »Slovenec« na vso sopo citirajo. »Liberalno« strašilo, ki ga je »Slovenec« prinesel zopet enkrat iz svoje zarjavele orožarne, je tudi že zelo obrabljeno in iz mode ter je stvar okusa, kakor »Slovenčeva« notica.

— **Minister prosvete g. S. Radić** je sprejel delegate Izvršilnega odbora UJU, ki so z ministrom razpravljali o stanovskih vprašanjih. Konferenca se je vršila dopoldne in popoldne. Na razpravo je prišel tudi zakonski načrt o osnovnih šolah.

— **Novi člani prosvetnega sveta.** Na podlagi zadnjih dvanajstin se razširi prosvetni svet v prosvetnem ministrtvu za tri člane. Od teh odpade po eden na Hrvatsko, na Slovenijo in na Bosno.

PROSIMO POROČIL O PROSVETNIH DRUŠTVIH ITD.

— **V šolskem okrugu Konjice:** Črešnjice, Sv. Florijan, Sv. Kunigunda, Prihova, Rakovac, Spitalič, Zreče.

— **V šolskem okrugu Kozje:** Buče, Koprivnica, Olimlje, Pečice, Pilštani, Podčetrtak, Prevorje, Virštani, Zagorje.

Ostale šole, ki nam še niso poslane seznama in od katerih še želimo podatkov, priobčimo v prihodnji številki. Poslužite se frankirane dopisnice, ki je priložena ceniku!

— **Velikonočno potovanje v Italijo.** Društvo »Probuda« priredi velikonočni izlet v Italijo, in sicer iz Ljubljane preko Trsta v Firence, Rim, Neapolj, Ankonu in s parnikom na Reko. Odhod je v torek 30. marca popoldne iz Ljubljane, vrnitev v torek 6. aprila. Stroški za vožnjo z brzovlakom, hrano, prenočišča in

šolstva in prosvete. Akademije je ustanovljati predvsem v sedežih vseučilišč. Za praktično vežbanje je ustanoviti pri pedagoških akademijah potrebno število vadnic.

vsa vstopnina znašajo 2500 Din v III. razredu in 2850 Din v II. razredu. Število udeležencev je omejeno na 40 oseb. Imenovani znesek se plača v 3 obrokih, in sicer tretjina januarja, drugo februarja in ostanek 10. marca 1926. Prijave sprejema »Probuda«, Gospodarski odsek, Ljubljana, Telnična srednja šola.

— **Sanatorij v Mariboru.** Že več let obstoja v Mariboru edini sanatorij. Vkljub temu onazimo, da večina občinstva ni poučena o namenu in pomenu te bolnišnice. — Razen umobolnih in bolnikov z nalezljivimi boleznimi, se sprejemajo v sanatorij pacijenti vseh vrst. Cene so iste kot v splošni bolnici, za I. in II. razred še cenejše. (I. razred 90 Din, II. razred 60 Din, III. razred 30 Din dnevno). Zdravnika mora pacient posebej honorirati. Da pa bo lečenje omogočeno tudi širšim slojem, so določili zdravniki za pacijente sanatorija tako nizke cene, da jih bo mogel plačati vsakdo. V zavodu je namreč ta udobnost, da si pacijenti lahko zbirajo med vsemi mariborskimi zdravniki onega, ki naj v sanatoriju zdravi njegovo bolezen. — Ako pride pacient v sanatorij, si lahko izbere tam svojega zdravnika iz seznama, ki vsebuje imena in natančno označbo vseh mariborskih zdravnikov. V Mariboru imamo toliko izvršnih zdravnikov vseh strok, da nam ni treba iskati zdravniške pomoči v tujini. Zavedajmo se tega, kar imamo dobrega doma in poslužimo se lastnih zavodov, ki so cenejši in ne slabši od tujih. — Sanatorij v Mariboru ima krasno lego južno od Kalvarije poleg vinarske šole na vznožju vinorodnih gričkov. Zavod ni namenjen izkoriščanju bolnikov, ampak njihovu ozdravljenju.

— **Vabilo na sestanek učiteliev upokojencev** iz radoviškega okraja, ki se vrši v nedeljo 13. decembra ob 3. uri popoldne v hotelu Jekler na Bledu. — Ž.

— **k Esperanto.** Pred kratkim je izšla »Popolna slovnica esperantskega jezika« z malim slovarjem. Naroča se pri »Esperantskem klubu« v Ljubljani (»Narodna kavarna«). Cena knjige je 20 Din. Prevajatelj knjige je tudi pripravljen predavati o »Esperantu« proti malenkostni odškodnini. Gg. predsedniki okrajnih učiteljskih društev naj se tozadevno obrnejo na upravitelstvo osnovne šole v Ovčjaku pri Kočevju.

— **k Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani,** za leto 1926. Cena 15 Din, Založilo vodstvo C. M. D. Ljubljana, »Narodni dom«.

Izšel je ta koledar, ki se prav udomačil med rodoljubnimi Slovenci, posebno na med vsemi omimi, ki čutijo za našimi neodrešenimi brati. Med spisi je omenjati A. B. spominski spis dr. Jaku-

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

iz Čehoslovaške.

E. Š.:

— **Či Načrt zakona o izobrazbi učiteljstva narodnih škol.** Delovna komisija, organizirana pri ministrtvu šolstva in narodne prosvete, je dobila nalog, da iz-

dela osnovu zakona o reformi srednje šole in osnovu zakona o učiteljski izobrazbi narodnih škol. V teh dneh je komisija dovršila glavno svoje delo s tem, da je potrebne načrte spravila v paragrafe, katerih prvi se glasi: »Učiteljstvo narodnih škol se izobrazuje na pedagoških

varia. In tako danes naše veselje ob Tvojem rojstnem jubileju ni popolno...

V spominu si nam ko vztrajen aktiven delavec v naši stanovski organizaciji kakor pri vseh naših gospodarskih inštitucijah, izmed katerih si mnogim tudi sam kumoval. S svojim gospodarskim znanjem in Tebi lastno agilnostjo si mnogo pripomogel njihovu razcvitu in razvoju. Vsa ta deloma tudi Tvoja deca danes pogreša Tvoje negujoče roke.

Dragi Nace! Ko prejemamš danes v nepozabljeni solnčni Gorici čestitke svojih prijateljev, tovarišev in znancev, bodi uverjen o iskrenosti vseh Tebi od nekdanj v tovarištvu in prijateljstvu vdanih bratov in tovarišev tostran meje naše skupne slovenske domovine, ki stopajo v krog Tvojih čestilcev in Ti kličejo: Nace, čvrst, zdrav in dobre volje do nadaljnjih jubilejev!

R. D.

V Pariz.

(Dalje.)

Poslovivši se od Marseja, smo krenili na lepo pot ob francoski rivijeri, ki je tako priljubljena diplomatom za njihova potovanja in konference. »Nimajo slabega okusa« smo konstatirali vsi enodušno. V Nici smo se nastanili v ho-

Jedna marljiva, svestrana i vrlo plodna radenica — naša drugarica.

Sud naučenjaka o J. B. B. (iznosim ovde samo neke citate). Dr. Karasek, češki naučenjak u listu »Moravska Orlice« od 1907.; Autorka (naime J. B.) poznaje (osim češka) i poljačku literaturu, a tako i nemačku, francusku i englesku. Napl-sala je čitav niz knjiga o nar. vizovima, od kojih ističemo veliki »leksikon« u sedam jezika. Ta je dama očividno jedna od najinteligentnijih Jugoslavenski, čiji gostoljubivi dom u Sarajevu prikazuje komadić idealne sveslavenske oaze u tamnošnjoj nemštini. Radovi gdje Jelice naučili su, a interesovaće osobito ljude, koji se bave etnografskim studijama. Ogromno je tu vrelo širokog znanja. Njezina se naučna ispitivanja čitaju vrlo u slast, jer su iznesena na način, koji se drugde ne može naći; francuska lakoća u stilu i slavenski zanos u shvaćanju.

Vrlo laskav je sud i Dr. I. Aleksandrova, prof. univerziteta u Kazanu, jednako od najodličnijih etnografa ruskih, koji uživa svetski glas.

Interesantno piše o J. B. Dr. P. R. Radosavljević, prof. univerz. u New-Yorku: Poput Jelene Nemanjičke, žene kralja Uroša, jednako prosvetiteljke na obadve strane, koja su jednako slavili i pravoslavni i katolici, 650 god. posle vi-

dimo J. B. i opet, »jednako prosvetiteljku na obadve strane«. Ako je kraljica Jela jedan od najstarijih primera u našoj istoriji za to, kako kulturna djelatnost može da nadmaše verske jазove i kako je prosvetna zajednica, zajedničke saradnje na prosvetnom polju, najbolja da se razne vere okupe u jednu naciju, onda je pisac Jela jedan od najnovijih primera za tu lepu ideju. Belovićeva je jedna od prvih kćeri hrv. i srp. dela našega naroda, koja se oslobodila od svega plemenskog veroispovednog, reakcionarnog, koja je u sebi izradila dušu i savest moderne humanitetno nastrojene Jugoslovenke. Pre 30 godina ona je imala, kao i danas, dušu jedne besprekorne Jugoslovenke. U knjizi ima navedenih još nekoliko pisama franc., nemač. i talij. naučenjaka.

Medu Slovencima ima štovatelja osobito Dr. Ilešića i Dr. N. Županića.

Vazda je radila z najneprijatnijim prilikama, u većitom strahu, da ne ulove korespondenciju od koje je velik deo zapeo u avstrij. crnom kabinetu. Ona, čuvarica svega najpozitivnijeg u našoj rasi malo je dosad imala vedrijh dana. Pakost avstrijskih činovnika, zloba domaćih sinova, zavist nekih ograničenih žena stajala je obćino na putu njezinog rada. I danas nije bolje!

Izneo T. J.

(Konec.)

Če niste za Miklavža, obdarujte na božičnici otroke s knjigami iz založbe Učiteljske tiskarne!